

อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างไรให้มีกรอบคิดยืดหยุ่นเติบโต

How to Raise Young Children to have a Growth Mindset

Received:	March	29, 2022
Revised:	August	12, 2022
Accepted:	September	6, 2022

ฉันทชนก ศีลารักษ์ (Chanchanok Silaruk)*

ชณิดา ทรัพย์สมบูรณ์ (Chanida Sapsomboon)**

ณัฐกฤตา อังคะนาวิน (Natkritta Angkanawin)***

ธัญธร สูตระกูล (Thanyatorn Sutakul)****

ธิดาพร คมสัน (Thidaporn Komsan)*****

มานิตา ลีโทชวลิต อรรถนุพรรณ (Manita Leethochawalit Atthanuphan)*****

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันผู้ที่มีกรอบคิดยืดหยุ่นเติบโตมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูงมากกว่าผู้ที่มีกรอบคิดยึดติดฝักใฝ่แน่นอน ซึ่งการมีกรอบคิดยืดหยุ่นเติบโตนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง คุณครู จะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กให้มีกรอบคิดยืดหยุ่นเติบโต เพราะเด็กเป็นรากฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนสังคม และพัฒนาประเทศ บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้มีกรอบคิดยืดหยุ่นเติบโตซึ่งจะมีผลต่อลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต โดยแนวทางที่ได้นำเสนอสามารถทำได้ผ่านการเป็นแบบอย่างที่ดีและการจัดกิจกรรมแก่เด็ก หากเด็กมีกรอบคิดยืดหยุ่นเติบโตแล้วจะส่งผลให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จในชีวิต

คำสำคัญ: การอบรมเลี้ยงดู, เด็กปฐมวัย, กรอบคิดยืดหยุ่นเติบโต

* นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Undergraduate Students of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University E-mail Address: sophida.srikhampho@gmail.com

** นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Undergraduate Students of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University E-mail Address: sophida.srikhampho@gmail.com

*** นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Undergraduate Students of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University E-mail Address: sophida.srikhampho@gmail.com

**** นักศึกษาปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Undergraduate Students of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University E-mail Address: sophida.srikhampho@gmail.com

***** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Lecturer of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University E-mail Address: atthanuphan_m@su.sc.th

***** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Lecturer of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University E-mail Address: atthanuphan_m@su.sc.th

Abstract

Nowadays, people with a growth mindset tend to be more successful than people with a fixed mindset. Having a growth mindset is associated with parenting. Those who are important in parenting are parents and teachers who must cooperate in the development of children to have a growth mindset because children are an important foundation to move forward in society and develop the country. This article focuses on a parenting method to promote a growth mindset, which will affect the characteristics and personality of young children in the future. The proposed guidelines can be achieved by being good role models and preparing activities for children. If the child has a growth mindset, it will result in them growing up with self-confidence, knowing how to solve problems, accepting people's differences, listening to other people's opinions, and being able to develop themselves until they succeed in life.

Keywords: Parenting, Young Children, Growth Mindset

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดการแข่งขันสูงในหลาย ๆ ด้าน ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณครูที่เป็นผู้จัดการศึกษาให้กับเด็ก ตั้งความคาดหวังต่อเด็กสูง ว่าเด็กจะต้องเป็นคนเก่งและมีคุณภาพ เห็นได้จากการที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการที่ขัดแย้งกับหลักการ ของการจัดการศึกษาปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นการเร่งเรียนเขียนอ่าน การคัดตัวอักษรตามรอยประ แบบฝึกหัดภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการฝึกปะ วาดระบายสีในรูปภาพที่คุณครูทำสำเนามาให้ พร้อมกับการฝึกฝน เตรียมตัวเข้าแข่งขัน เพื่อชิงรางวัลจากงานมหกรรมประกวดผลงานศิลปะ จึงเกิดภาพลวงตาว่านี่คือการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็ก ๆ ที่ยังปรากฏให้เห็นในยุคการแข่งขัน และระบบแพ็คตัดออก (Pitaksinsuk, 2019)

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ใหญ่มักเป็นผู้กำหนดแนวทางในการเรียนรู้โดยมีคำตอบที่แน่นอน และเด็กต้องทำตาม ทำให้เด็กและเยาวชนขาดอิสระในการคิดค้นกิจกรรม และวิธีการดำเนินงานตามความสนใจ ซึ่งการเรียนรู้เช่นนี้เป็นการสร้างกรอบคิดยึดติดฝังแน่น (Fixed Mindset) จากการวิจัยโดยศูนย์วิชาการและเครือข่ายวิชาการด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว (Chitradub et al., 2019) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยผ่านวิธีที่หลากหลาย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องสร้างให้เกิดกระบวนการทางความคิดแบบกรอบคิดยึดติดเติบโต (Growth Mindset) มากกว่ากรอบคิดยึดติดฝังแน่น (Fixed Mindset) ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะดังกล่าว ซึ่งครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนในการสร้างกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็กเพื่อที่จะทำให้เด็กมีกระบวนการทางความคิดที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

การพัฒนาเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการที่เด็กมีคุณภาพจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมไทย โดยการพัฒนาเด็กสามารถทำได้ผ่านการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการถ่ายทอดความเชื่อทัศนคติ ค่านิยมของครอบครัว สังคมรอบตัวเด็ก การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทในสังคม ตลอดจนปลูกฝัง

ลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต (Wongdechakul, 2015) ซึ่งแม้ว่าการอบรมเลี้ยงดูจะเป็นบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นหลัก หากแต่ครูสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเพื่อส่งเสริมกรอบแนวคิดแบบเติบโต และควรเป็นแนวทางเดียวกันทุกฝ่าย เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ คุณครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก จะต้องร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดู พัฒนา และส่งเสริมกระบวนการทางความคิดให้เด็กมีกรอบคิดยึดติดเติบโต

กรอบคิดยึดติด (Mindset)

กรอบคิดยึดติดมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Mindset ซึ่งในภาษาไทยมีผู้แปลไว้หลากหลายชื่อเรียก เช่น กรอบความคิด กรอบคิด กระบวนการทางความคิด ชุดความคิด กรอบคิดยึดติด แต่เมื่อได้เทียบเคียงจากชื่อภาษาอังกฤษคือคำเดียวกัน และที่ราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติไว้แล้ว ดังนั้นในที่นี้จึงขอใช้คำในภาษาไทยว่า กรอบคิดยึดติด (Office of the Royal Society, 2020; Office of the Basic Education Commission, and Center for Educational Psychology, Foundation of Virtuous Youth, 2015) ทั้งนี้ ความหมายของกรอบคิดยึดติด หมายถึง ความเชื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม และมุมมองที่แตกต่างกันของบุคคล (Dweck, 2017) นอกจากนี้ยังมีความหมายว่า กรอบแนวทางของชุดความคิด ความเชื่อ ค่านิยมหลัก ความคาดหวัง ซึ่งบงการพฤติกรรมหรือท่าทีเชิงมนทัศน์ของบุคคลให้ยอมรับหรือตอบโต้เหตุการณ์ที่เผชิญหน้า ตามความคิด ความเชื่อที่บุคคลยึดติด และเกี่ยวพันกับประสบการณ์ที่ผ่านมาจนยากที่จะเปลี่ยนแปลง (Office of the Royal Society, 2015) ในอีกความหมายหนึ่งกรอบคิดยึดติด หมายถึง กรอบการคิดและความเชื่อของบุคคลจากฐานประสบการณ์เดิมที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติ การแสดงออก รูปแบบพฤติกรรม และการตีความหมายของสถานการณ์เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ (Chitradub et al., 2019)

ความหมายของกรอบคิดยึดติดที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น อาจสรุปได้ว่า กรอบคิดยึดติด หมายถึง กระบวนการทางความคิด ความเชื่อที่บุคคลยึดถือ จากสถานการณ์และประสบการณ์เดิมที่ได้พบ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม ทัศนคติ และแนวทางในการดำเนินชีวิต

ประเภทของกรอบคิดยึดติด สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท (Dweck, 2017) คือ กรอบคิดยึดติดฝั้งแน่น (Fixed Mindset) และกรอบคิดยึดติดเติบโต (Growth Mindset) โดยมีรายละเอียดของแต่ละประเภทดังนี้

1. กรอบคิดยึดติดฝั้งแน่น (Fixed Mindset) เป็นกรอบความคิดของบุคคลที่มีความเชื่อว่าเขาวนั้ปัญญา ความสามารถ เป็นสิ่งที่ตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ มักหลีกเลี่ยงความท้าทาย ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มองว่าความพยายามนั้นไม่มีประโยชน์ ไม่สนใจรับฟังข้อวิจารณ์ และรู้สึกกลัวต่อความสำเร็จของบุคคลอื่น

2. กรอบคิดยึดติดเติบโต (Growth Mindset) เป็นกรอบความคิดของบุคคลที่มีความเชื่อว่าเขาวนั้ปัญญา ความสามารถ เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ ชอบความท้าทาย แม้พบอุปสรรคแต่ไม่ล้มเลิก มองว่าความพยายามเป็นหนทางสู่การเรียนรู้ ยอมรับและเรียนรู้จากข้อวิจารณ์ และหาแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่น

สรุปได้ว่าผู้ที่มีกรอบคิดยึดติดที่แตกต่างกัน เมื่อพบกับปัญหาหรืออุปสรรคจะส่งผลให้มีมุมมองการคิด และ พฤติกรรมที่แตกต่างกันด้วย ผู้ที่มีกรอบคิดยึดติดฝั้งแน่น มักรู้สึกกลัวที่จะเผชิญกับปัญหา และพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรคต่าง ๆ ไม่มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาค แต่ผู้ที่มีกรอบคิดยึดติดเติบโตนั้นจะสามารถมอง

ปัญหาและอุปสรรคเป็นความท้าทาย และมีความพยายามในการแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากรอบคิดยึดติดเติบโตมีความสำคัญ ทำให้บุคคลที่มีกรอบคิดยึดติดเติบโตสามารถพัฒนาตนเอง และประสบความสำเร็จในชีวิต

ความสำคัญของการมีกรอบคิดยึดติดเติบโต

กรอบคิดยึดติดมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ทุกคนล้วนมีกรอบคิดยึดติดทั้งสองแบบภายในตัวเอง คือ กรอบคิดยึดติดฝังแน่น และกรอบคิดยึดติดเติบโต ทั้งนี้กรอบคิดยึดติดของมนุษย์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Dweck, 2017) กรอบคิดยึดติดเติบโต เป็นสิ่งที่มีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในด้านกระบวนการเรียนรู้ การจัดการปัญหา บุคลิกภาพ และการปรับตัว กรอบคิดยึดติดเติบโตจึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพ อันนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิต (Rungrueng & Chadcham, 2016) การปลูกฝังกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็ก จะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง เพราะเชื่อว่าความสามารถสร้างได้จึงตั้งใจเรียนรู้เต็มที่ เมื่อพบอุปสรรค เด็กจะตีความว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ (Office of the Basic Education Commission, and Center for Educational Psychology, Foundation of Virtuous Youth, 2015)

การวิจัยต่าง ๆ พบว่ากรอบคิดยึดติดมีความสำคัญกับเด็กโดยภาพรวม ทั้งทางด้านสุขภาพ พัฒนาการ และการเรียน เช่น จากงานวิจัยทางการแพทย์พบว่าผู้ป่วยเด็กที่เป็นเบาหวาน และมีกรอบคิดยึดติดฝังแน่นว่าสุขภาพของพวกเขาจะไม่เปลี่ยนแปลง มีระดับกลูโคสที่สูงกว่าเด็กที่มีกรอบคิดยึดติดเติบโต หรืองานวิจัยทางการอบรมเลี้ยงดูที่พบว่า เด็กในวัย 7-8 ปีที่ได้รับการชื่นชมจากผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอมาตั้งแต่ในวัยเตาะแตะและมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าความสามารถของพวกเขาสามารถเปลี่ยนแปลงและเติบโตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่ากรอบคิดยึดติดเติบโตสามารถช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความสำเร็จเข้ากับความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีส่วนทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น (Shafer & Walsh, 2017)

ดังนั้นสรุปได้ว่ากรอบคิดยึดติดเติบโตเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตมนุษย์ กรอบคิดยึดติดเติบโตสามารถทำให้เกิดสุขภาพที่ดี มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ส่งผลให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียน การปรับตัว การจัดการแก้ไขปัญหา การปลูกฝังกรอบคิดยึดติดเติบโตให้แก่เด็กจะสามารถนำไปสู่ความสามารถในการพัฒนาความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ อันนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไป

แนวทางการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตสำหรับเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาและนักวิชาการจากหลากหลายหน่วยงานได้มีการเสนอแนวทางการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโต โดยนำเสนอข้อมูลไว้ ดังนี้

Office of the Basic Education Commission, and Center for Educational Psychology, Foundation of Virtuous Youth (2015) ได้เสนอวิธีการสร้างกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูและผู้ปกครองเป็นตัวอย่างของการมีกรอบคิดยึดติดเติบโต ไม่ย่อท้อต่อปัญหา รักที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก เชื่อว่าเด็กทุกคนพัฒนาได้ สอนอย่างตั้งใจ ให้เวลาและโอกาสกับเด็กทุกคนในการเรียนรู้

2. สอนให้เด็กเข้าใจเรื่องกรอบคิดยึดติดเติบโตว่าคนเราพัฒนาศักยภาพ และความสามารถได้สิ่งที่สำคัญคือความพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และฝึกทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทาย
3. ให้ความสำคัญกับกระบวนการ ในการเรียน หรือการทำงานของเด็ก เพื่อให้เด็กเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับความพยายามในการเรียนรู้มากกว่าผลลัพธ์ หรือความฉลาด
4. สะท้อนผลการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กรู้ว่าอะไรที่ทำได้ดีแล้ว และอะไรที่ต้องพัฒนาตนเอง หรือสิ่งที่ยังทำได้ไม่ดีควรปรับปรุงแก้ไข โดยการสะท้อนผลที่ดีต้องให้ข้อมูลในการแก้ไขและพัฒนาเพิ่มเติม

National Assembly of Child and Youth Development (2019) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็กและเยาวชนในระดับบุคคล โดยต้องพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะดังนี้

1. มองเห็นคุณค่าของตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองมีศักยภาพ ไม่แตกต่างจากคนอื่น
2. สร้างความเชื่อที่ว่าความผิดพลาดคือส่วนหนึ่งของการประสบความสำเร็จ
3. สร้างวินัยในการเรียนรู้ให้กับตนเองโดยใช้ความพยายามเป็นตัวขับเคลื่อนวินัยในตนเอง
4. ยึดมั่นในคุณค่าและหลักการประชาธิปไตย เคารพและให้คุณค่ากับศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของทุกบุคคล
5. พัฒนาคุณลักษณะเฉพาะตัว สร้างความเป็นตัวของตัวเองบนฐานของการเคารพความแตกต่างหลากหลายของผู้อื่น
6. กล้าที่จะทดสอบตนเองและท้าทายตนเองในสถานการณ์ใหม่ ๆ บนฐานของการคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบ
7. ค้นหาและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้เรื่องใกล้ตัวอย่างรอบด้านเพื่อค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจเชิงลึก
8. รู้จักตั้งคำถามจากข้อมูลที่ได้รับในประเด็นต่าง ๆ ทั้งที่มีผลกระทบต่อตนเองโดยตรงและสังคมรอบตัว เพื่อสร้างแรงปรารถนาในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
9. คิดและลงมือทำอย่างมีเป้าหมาย มองเห็นผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นกับส่วนร่วม

การศึกษาวិธีการและแนวทางในการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตข้างต้นผู้เขียนได้วิเคราะห์ขึ้นเป็นแนวทางในการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็กปฐมวัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเป็นแบบอย่างที่ดีของการมีกรอบคิดยึดติดเติบโต พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูต้องแสดงให้เด็กเห็นถึงการเป็นผู้มีกรอบคิดยึดติดเติบโต โดยการแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน และการพยายามพัฒนาตนเองให้เกิดความสามารถใหม่ ๆ กล้าที่จะทดลองทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อนโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รวมถึงชี้ให้เด็กเห็นถึงเป้าหมายของการกระทำ ใคร่ครวญอย่างรอบคอบถึงผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นทั้งกับส่วนตนและส่วนรวม
2. การมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและสร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเองให้กับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูต้องช่วยให้เด็กมองเห็นคุณค่าของตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองมีศักยภาพ ไม่แตกต่างจากคนอื่น โดยการชื่นชม

ผลงาน หรือพฤติกรรมความพยายามของเด็กอย่างจริงจัง ชี้อ่านให้เด็กมองที่ส่วนที่ดีของผลงาน หรือการกระทำของตนเอง ทำความเข้าใจกับข้อจำกัดหรือสิ่งที่ตนเองยังต้องพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข

3. การส่งเสริมประชาธิปไตยและการเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล พ่อแม่ ผู้ปกครองและครู ต้องสอนให้เด็กเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการชี้ชวนให้เด็กเห็นถึงวิธีการเรียนรู้ของตนเอง สิ่งที่ตนเองสนใจ คุณลักษณะส่วนตัวของเด็ก รวมไปถึงการชี้ชวนให้เด็กเห็นถึงวิธีการเรียนรู้ ความชอบ และความสามารถของบุคคลอื่น ซึ่งอาจแตกต่างจากตัวเด็ก ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ต้องแสดงให้เด็กเห็นถึงการแสดงความเคารพต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล และการยึดมั่นในคุณค่าและหลักการประชาธิปไตย เคารพและให้คุณค่ากับศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของทุกบุคคล

4. การส่งเสริมให้เด็กค้นหาคำตอบของปัญหาด้วยการตั้งคำถาม วางแผน และลงมือทำด้วยตนเอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูต้องส่งเสริมให้เด็กได้ตั้งคำถามเมื่อเกิดข้อสงสัย คิดวางแผนอย่างรอบคอบก่อนลงมือทำ และทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำงานอย่างมีเป้าหมาย ใช้คำพูดกระตุ้นให้เด็กเกิดข้อสงสัย รับฟังเมื่อเด็กตั้งคำถามและตอบคำถามของเด็กอย่างตั้งใจ

5. การให้ความสำคัญกับความพยายามมากกว่าผลลัพธ์ มองความผิดพลาดเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูต้องให้ความสำคัญกับความพยายามในการพัฒนาศักยภาพของเด็กมากกว่าผลลัพธ์หรือผลการเรียนของเด็ก โดยชื่นชมในความพยายามและสอนให้เด็กเข้าใจว่าความผิดพลาดเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ และสะท้อนผลการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้จากความผิดพลาดนั้น

แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นหากพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณครูเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็ก โดยการเป็นแบบอย่าง มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กในเชิงบวก ให้ความเวลาและโอกาสในการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับความพยายามมากกว่าผลลัพธ์ มีการตอบรับในกระบวนการเรียนการสอน เรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก สอนให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีศักยภาพ เข้าใจว่าเราทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ให้เด็กได้พยายามค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการตั้งคำถาม วางแผน และลงมือทำอย่างมีเป้าหมาย ฝึกทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายโดยทำอย่างรอบคอบ ฝึกให้มีวินัยในการเรียนรู้ สอนให้ยึดมั่นในคุณค่าและหลักการประชาธิปไตย เคารพความแตกต่างของทุกคน จะช่วยให้เด็กมีกรอบคิดยึดติดเติบโต เด็กจะมองปัญหาให้เป็นสิ่งที่ท้าทาย หากพบความผิดพลาดจะมองว่าสิ่งนั้นเป็นบทเรียน และหนทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ทำให้เด็กไม่กลัวความผิดพลาด กล้าเผชิญปัญหา ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นผ่านการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณครู

การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการในการดูแล ปกป้อง ปลูกฝังให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม บริบทหรือบรรทัดฐานของสังคมผ่านการสั่งสอนและการทำกิจกรรม ภายใต้ความปลอดภัย ขณะเดียวกันก็มีการส่งเสริมอย่างเต็มที่เพื่อให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำศักยภาพของตนเองมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการระยะยาวที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบันและอนาคต (Chitradub et al., 2019) และเป็นงานของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมให้กับลูกหลานทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการพัฒนาการ การ

ปรับตัว และความสำเร็จของเด็ก (UNICEF, 2017) นอกจากนี้ยังหมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน เอาใจใส่ ตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสม รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ กับเด็กที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมีการถ่ายทอด วัฒนธรรม ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และความคาดหวังของสังคมให้กับเด็ก สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข (Leelerd, 2016)

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การแนะนำ พร่ำสอน การดูแลเอาใจใส่เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ การปลูกฝังในเรื่องของทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยมให้กับเด็กโดยผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็กรู้จักการเอาตัวรอดและการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ ครอบครัว มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทำให้เด็กมีความสุข อนามัย สมบูรณ์แข็งแรง มีการเจริญเติบโต และพัฒนาการเหมาะสมทุกด้าน ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ สติปัญญา ตลอดจนพัฒนาการเรียนรู้ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม บุคลิกภาพ และคุณธรรมจริยธรรม การถ่ายทอด ทักษะคติ แบบแผนวัฒนธรรมซึ่งผลที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวขึ้นกับรูปแบบและวิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง (Worngedechakul, 2015) ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา ปลูกฝังเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ เป็นพื้นฐานของเด็กต่อไป พ่อแม่ผู้ปกครองจึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงแต่ละวัยใน ชีวิตของเด็ก เพื่อที่จะได้พัฒนาและส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมให้เด็กก้าวไปตาม แนวทางที่พึงปรารถนา และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Leelerd, 2016) ความสำคัญของการอบรม เลี้ยงดูที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้นสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสำคัญอย่างมากต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ช่วยให้ เด็กมีพัฒนาการอย่างเหมาะสมในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยม ทักษะคติ บุคลิกภาพ คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองต้องอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเข้าใจ และปรับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวเข้ากับ สภาพสังคม และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งหากครูสามารถนำแนวทางการอบรมเลี้ยงดู มาปรับใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กได้ก็จะยิ่งช่วยให้สามารถพัฒนาเด็กได้อย่างต่อเนื่องมากขึ้น ทั้งนี้การอบรม เลี้ยงดูนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งการเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบก็จะส่งผลต่อเด็กแตกต่างกันตามการเลี้ยงดู

รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กมีการพัฒนาการที่ดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัย มีการปลูกฝังค่านิยม ทักษะคติ ความเชื่อ และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้ โดยมีนักจิตวิทยาและนักวิชาการเสนอรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

Baumrind (1971, as cited in Chittayasothon, 2009) ได้เสนอรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้ ดังนี้

1. การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting Style) การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็ก จะสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย ให้เด็กมีอิสระ ตัดสินใจด้วย

ตนเอง แต่จะกำหนดขอบเขตพฤติกรรมของเด็ก และให้เด็กเชื่อฟังปฏิบัติตามอย่างมีเหตุผล ไม่กดดันเด็ก ให้ความรักความอบอุ่น ใส่ใจต่อเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็กและสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว ทำให้เด็กเชื่อว่าตนเองมีคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเอง

2. การเลี้ยงดูแบบควบคุม (Authoritarian Parenting Style) การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ผู้ปกครองมีความเข้มงวดสูง แต่ไม่ตอบสนองความต้องการของเด็ก มีการควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด โดยมีการอธิบายน้อยหรือไม่มี เด็กต้องยอมรับคำพูดของผู้ปกครองว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม มีการใช้วิธีบังคับ และลงโทษเมื่อเด็กไม่ทำตามความคาดหวัง

3. การเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive Parenting Style) การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ผู้ปกครองจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็ก ไม่เข้มงวดในการควบคุมพฤติกรรม จะให้ความรักความอบอุ่นและตอบสนองความต้องการของเด็กเสมอ ปล่อยให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ตามการตัดสินใจของเด็กโดยไม่มีข้อกำหนดขอบเขต เด็กสามารถแสดงความรู้สึก อารมณ์ได้อย่างเปิดเผย และมีความมั่นใจในตนเอง

Hurlock (1984, as cited in Sukadaecha, 2020) ได้เสนอรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้ ดังนี้

1. การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (democratic rearing) การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ผู้ปกครองจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดี จะปฏิบัติต่อเด็กอย่างยุติธรรม ไม่ตามใจและเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือแก่เด็กตามโอกาสอันควร ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่น มองเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

2. การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (autocratic rearing) การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ผู้ปกครองจะก้าวท้าวเรื่องส่วนตัวของเด็กยับยั้งการก้าวร้าวทำให้เด็กรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู และใช้คำพูดที่ทำให้เด็กรู้สึกอับอาย

3. การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (laissez-faire rearing) การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้เด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูเท่าที่ควร

Wongdechakul (2015) ได้เสนอรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้ ดังนี้

1. การเป็นแบบอย่าง การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้เด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูในครอบครัว ผู้เลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนจากสื่อโฆษณาละครโทรทัศน์ มีทั้งพฤติกรรมทางบวกและทางลบ หากผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง เคารพความแตกต่างของผู้อื่น มีความพยายาม ใฝ่เรียนรู้ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมในทางบวก

2. การควบคุมแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ให้ความสนใจทางด้านกิจวัตรประจำวัน ในบางครอบครัวพ่อแม่เข้มงวดบังคับให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งโดยจะใช้วาจาออกคำสั่งให้เด็กกระทำด้วยวาจา และควบคุมกำกับด้วยการสั่งเกตหรือถามหากเด็กไม่ทำตามคำสั่ง แต่บางครั้งก็ปล่อยเด็ก อาจเป็นเพราะขาดความสนใจจริงจัง หรือมีงานอื่นที่กำลังทำอยู่

3. การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไม่สนใจ การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่จะปล่อยเด็กอยู่ในความดูแลของญาติ พี่น้องโดยไม่สนใจที่จะอบรมเลี้ยงดูเด็ก หรือปล่อยให้พี่เลี้ยงน้องตามลำพัง

4. การยอมรับแบบไม่แสดงออก การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่มีความคิดว่าเด็กรู้แล้วว่ารักไม่จำเป็นต้องแสดงออก แต่ถ้าเด็กกระทำสิ่งใดที่ไม่เป็นที่พอใจ พ่อแม่อาจตำหนิและลงโทษควบคู่กับการสั่งสอน หรือบางครั้งไม่มีการสั่งสอน ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้เด็กเกิดความสับสนและคิดว่าพ่อแม่ไม่รัก

5. การเลี้ยงดูแบบตามใจ การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่มักแสดงความรักลูกด้วยการตามใจ แม้ว่าสิ่งที่เด็กกระทำเป็นสิ่งไม่สมควรก็ตาม พ่อแม่มักคิดว่าการกระทำเช่นนี้แสดงให้เห็นให้เด็กเข้าใจว่าพ่อแม่รัก บางครั้งการเลี้ยงดูแบบตามใจของพ่อแม่เป็นการทดแทนเวลาที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้เด็ก ขาดความใกล้ชิดกับเด็ก

6. การเลี้ยงดูแบบไม่คงเส้นคงวา การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่จะแสดงพฤติกรรมต่อเด็กไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของพ่อแม่ในแต่ละช่วงเวลา ขาดเหตุผลสนับสนุน บางครั้งเด็กกระทำเป็นที่พอใจของพ่อแม่ พ่อแม่จะชมเชย แต่บางครั้งพ่อแม่กลับเพิกเฉยไม่สนใจหรือบางครั้งดูว่า ทำให้เด็กมีความสับสน

7. การเลี้ยงดูแบบคาดหวังสูง การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่มีการตั้งเป้าหมายล่วงหน้าว่าเด็กต้องเป็นอย่างที่คาดหวัง คอยควบคุมกำกับ บังคับให้เด็กปฏิบัติตามที่พ่อแม่ต้องการ โดยไม่ให้อิสระเด็กคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่กล่าวในข้างต้นมีรูปแบบที่หลากหลาย โดยแบ่งได้ทั้งการอบรมเลี้ยงดูเชิงบวก และการอบรมเลี้ยงดูเชิงลบ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็ก เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ การปฏิบัติตนของพ่อแม่ รวมไปถึงการแสดงออกต่าง ๆ ส่งผลต่อพฤติกรรมเด็กทั้งสิ้น เพราะเด็กมักสังเกต และสามารถเลียนแบบพฤติกรรมได้ พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูจึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างแก่เด็ก ควรมอบความรัก ความเอาใจใส่ สนับสนุนเด็กอย่างเต็มที่ ไม่ทอดทิ้ง หรือควบคุมอย่างเข้มงวดมากเกินไป และการเลี้ยงดูที่ไม่คงเส้นคงวาจะส่งผลให้เด็กเกิดความสับสน พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องมีความสม่ำเสมอในการแสดงออก เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดีและเป็นไปตามช่วงวัยของเด็ก

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้เกิดกรอบคิดยึดติดเติบโต

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และแนวทางการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโต ผู้เขียนได้วิเคราะห์ข้อมูลจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แนวคิดของ Baumrind (1971, as cited in Chittayasothon, 2009), Hurlock (1984, as cited in Sukadaecha, 2020) และ Worngechakul (2015) กับแนวทางการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโต ของ Office of the Basic Education Commission, and Center for Educational Psychology, Foundation of Virtuous Youth (2015) และ National Assembly of Child and Youth Development (2019) ได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและแนวทางการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโต

แนวทางการส่งเสริมกรอบ คิดยึดติดเติบโต	รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู												
	Baumrind (1971)			Hurlock (1984)			Wongdechakul (2015)						
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	4	5	6	7
1. การเป็นแบบอย่างที่ดี				✓			✓						
2. การมีปฏิสัมพันธ์เชิง บวกและสร้างความ เชื่อมั่นในคุณค่าของ ตนเองให้กับเด็ก	✓		✓	✓			✓					✓	
3. การส่งเสริม ประชาธิปไตยและการ เคารพความแตกต่าง ระหว่างบุคคล	✓			✓			✓						
4. การส่งเสริมให้เด็ก ค้นหาคำตอบของปัญหา ด้วยการตั้งคำถาม วางแผน และลงมือทำ ด้วยตนเอง	✓		✓	✓			✓						
5. การให้ความสำคัญกับ ความพยายามมากกว่า ผลลัพธ์ มองความ ผิดพลาดเป็นส่วนหนึ่ง ของความสำเริง				✓			✓						

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตมากกว่าร้อยละ 50 นั้นเป็นการอบรมเลี้ยงดูในเชิงบวกได้แก่ 1. การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ 2. การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และ 3. การอบรมเลี้ยงดูแบบการเป็นแบบอย่าง โดยจากการวิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจาก Baumrind (1971, as cited in Chittayasothon, 2009), Hurlock (1984, as cited in Sukadaecha, 2020) และ Wongdechakul (2015) และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตจาก Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission. (2018) และ Office of Mental Health Promotion and Development, Department of Mental health (2016) สรุปได้ว่าพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณครูสามารถนำแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้เกิดกรอบคิดยึดติดเติบโตไปใช้สอดแทรกในรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบได้ ดังนี้

1. การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่

เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ เมื่อเด็กอยู่กับผู้ปกครอง เด็กรู้สึกได้ว่าตัวเองมีคุณค่า ทำให้มีความมั่นใจในตนเอง มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์แจ่มใส เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น สามารถสร้างสัมพันธภาพ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (The Royal College of Pediatricians of Thailand & Pediatric Society of Thailand, 2017) การแสดงความรักของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณครู ส่งผล ต่อพฤติกรรมและความคิดของเด็ก เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการตั้งคำถามให้เด็กหาคำตอบด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับเด็ก โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การเล่านิทาน การร้องเพลง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง การส่งเสริมความพยายาม มีการตั้งคำถามให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจากกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกัน มีการเสริมแรงด้วยการกอด มีการใช้คำพูดในเชิงบวก หากเด็กพบความผิดพลาดในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ควรให้เด็กได้ลงมือทำอีกครั้ง และพูดให้กำลังใจ เช่น ครูเห็นว่าหนูมีความพยายาม ลองทำใหม่ไปพร้อมกันนะ หรือ หากเด็กทำได้ดี ควรมีการชมเชย สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้เด็กเกิดกรอบคิดยึดติดเติบโต โดยเด็กจะมองเห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิดกล้าทำ และกล้าแสดงความคิดเห็น

2. การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

ครอบครัวที่สามารถยึดหลักการเคารพในสิทธิของผู้อื่นตามหลักของประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความต้องการหรือความรู้สึก รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการและความคิดเห็นด้วยต่าง ๆ ส่งผลให้เด็กตื่นตัวต่อสถานการณ์รอบข้าง รับผิดชอบต่อผลที่ตามมาจากการแสดงความต้องการและความคิดเห็นของตนเอง ที่สำคัญคือเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จัก เคารพสิทธิของผู้อื่น เมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Thanasetkorn, 2015) เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้เด็กรู้จักสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น รู้จักยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยผู้ใหญ่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนต่อเด็กทุกคนด้วยความเสมอภาค เช่น ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ให้เด็กได้วางแผนและลงมือทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่อย่างการประดิษฐ์สิ่งของ การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางความคิด การกระทำผ่านการเป็นผู้นำ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นผ่านการเป็นผู้ตาม ส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พยายามและเรียนรู้จากความผิดพลาด ก่อนที่คุณครูจะให้ความช่วยเหลือ ให้เด็กได้ช่วยกันคิดวางแผน และค้นหาคำตอบที่อยากรู้ เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนเอง โดยมีผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุน ให้คำแนะนำ จะส่งผลให้เด็กเกิดกรอบคิดยึดติดเติบโต เด็กจะกล้าแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในตนเองในการทำสิ่งต่าง ๆ รู้จักเคารพกฎกติกาที่สร้างร่วมกัน สามารถยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นและอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้

3. การเลี้ยงดูแบบเป็นแบบอย่าง

ครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเป็นแบบอย่างคือ ผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ใช้การสร้างวินัยเชิงบวกในการอบรมบ่มนิสัย ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีเป้าหมายชีวิต มีวินัยในตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่าง ๆ (Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission, 2017) เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะนี้จะเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบพฤติกรรมของ

บุคคลรอบตัวทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคุณครู เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กทุกคนควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านของการคิด การกระทำ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดกรอบคิดยึดติดเติบโตโดยผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างในทางที่ดีผ่านกิจวัตรประจำวันโดยทำอย่างสม่ำเสมอ เช่น การมีระเบียบวินัย การรอคอย การเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ การใช้ของแล้วเก็บคืนที่เดิม และสามารถจัดกิจกรรมผ่านนิทาน เพลง วิดีโอ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีความพยายามในการแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการลงมือทำด้วยตนเองการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 รูปแบบ เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีกรอบคิดยึดติดเติบโต โดยได้รับการส่งเสริมจากผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ให้การเสริมแรงในทางบวกโดยการให้ความรัก ความอบอุ่น การชมเชย การเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความเท่าเทียม คอยช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของเด็กอย่างเต็มที่ จัดกิจกรรมผ่านนิทาน เพลง วิดีโอ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าในตนเอง การคิดและลงมือทำด้วยตนเอง

บทสรุป

กรอบคิดยึดติดเติบโตเป็นความเชื่อที่บุคคลยึดถือ จากสถานการณ์และประสบการณ์เดิมที่ได้พบ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรม ทักษะคิด และแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของเรา การปลูกฝังกรอบคิดยึดติดเติบโตให้แก่เด็กจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งในด้านกระบวนการเรียนรู้ การจัดการปัญหา และการปรับตัว ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนั้นมีส่วนในการสร้างกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็กปฐมวัย เพราะการอบรมเลี้ยงดูเด็กคือการดูแลเอาใจใส่เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นการปลูกฝังทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมให้กับเด็กผ่านการทำกิจกรรม แม้ว่าการอบรมเลี้ยงดูจะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นหลักแต่ครูก็สามารถแนะนำแนวทางการอบรมเลี้ยงดูมาปรับใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กได้ ทั้งนี้การอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันย่อมส่งผลให้เด็กมีความคิดและพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เกิดกรอบคิดยึดติดเติบโตนั้นจะเกิดได้จากการอบรมเลี้ยงดูในเชิงบวก จากแนวทางการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้เขียนได้เสนอไว้ข้างต้น นั้นคือ 1. การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ 2. การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 3. การเลี้ยงดูแบบเป็นแบบอย่าง ซึ่งเป็นการเลี้ยงดูที่ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็ก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความเท่าเทียม จัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นการส่งเสริมกรอบคิดยึดติดเติบโตให้กับเด็ก ส่งผลให้เด็กนั้นมีความมั่นใจในตนเอง มีวินัย เคารพความแตกต่างของทุกคน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตามหลักของประชาธิปไตย กล่าวที่จะตั้งคำถาม ลงมือทำสิ่งที่ตนเองสนใจ กล่าวได้ว่าเด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ มีความพยายาม ไม่กลัวความผิดพลาด เมื่อเจอปัญหา อุปสรรค จะสามารถมองหาให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต

References

- Chitradub, Somphong., Plubchin, Kamonwan., Apanurak, Potchana., and Chumpong, Chutima. (2019). *Report of a study on the promotion of thought processes (Mindset) of children and youth to Thailand 4.0.* (รายงานการศึกษา การส่งเสริมกระบวนการทางความคิด (Mindset) เด็กและเยาวชนสู่ประเทศไทย 4.0.) Retrieved from https://www.dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20192009134032_1.pdf
- Chittayasothon, Dullaya. (2009). Parenting style: Concept of Diana Baumrind (รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana Baumrind). *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 29(4), 137-187.
- Dweck, C., S. (2017). *Mindset: Changing the way you think to fulfil your potential.* Robinson: Little, Brown Book Group.
- Leelerd, Apisit. (2016). *An analysis of guardian's parenting styles in hmong hill tribe group.* (การวิเคราะห์แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองในกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง). [Master's Thesis, ChulalongkornUniversity]. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/55431>
- Ministry of Education, Office of the Basic Education Commission. (2017). *Guide of The Early Childhood Curriculum B.E. 2560 for 3-6 years old children.* (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี). Bangkok: Agricultural Cooperative Community of Thailand.
- National Assembly of Child and Youth Development. (2019). *innovative ideas.* (นวัตกรรมทางความคิด). Retrieved from https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1646492987722-58855642.pdf
- Office of Mental Health Promotion and Development, Department of Mental health. (2018). *Guide for organize activities to enhance early childhood EQ for teachers in child development centers* (คู่มือจัดกิจกรรมเสริมสร้างอีคิวเด็กปฐมวัยสำหรับครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) (5th ed.). Nonthaburi: Prosperous plus.
- Office of the Basic Education Commission, and Center for Educational Psychology, Foundation of Virtuous Youth. (2015). *Genius or talent is not as important as GROWTH MINDSET.* (อัจฉริยะหรือพรสวรรค์ ไม่สำคัญ...เท่า GROWTH MINDSET). Retrieved from <https://pubhtml5.com/dcse/xbfy/basic>
- Office of the Royal Society. (2015). *Dictionary of contemporary educational terminology.* (พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย). Bangkok: Jia Hua Juristic Partnership.
- Office of the Royal Society. (2020) *Infographic.* Retrieved from https://www.orst.go.th/iwfm_list.asp?u=11

- Pitaksinsuk, Thida. (2019). The Effects of Early Childhood Education Crisis on Thailand's Future. (วิกฤตปฐมวัยกระทบอนาคตชาติ). *Journal of early childhood education management*, 1(1), 77-89.
- Rungrueng, Chanita., and Chadcham, Seree. (2016). Growth mindset: New approach of human potential development. (กรอบความคิดเติบโต: แนวทางใหม่แห่งการพัฒนาศักยภาพมนุษย์). *Research Methodology & Cognitive Science*, 14(1), 1-13.
- Shafer. L., and Walsh, B. (2017). Growth Mindset and Children's Health. Retrieved from <https://www.gse.harvard.edu/news/uk/17/03/growth-mindset-and-childrens-health>
- Sukadaecha, Rungrat. (2020). Child-rearing of Thai families: A systematic integrated literature reviews. (การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย: การทบทวนวรรณกรรมแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบ). *Journal of Nursing Science & Health*, 43(1), 1-9.
- Thanasetkorn, Panadda. (2015). *Building positive discipline in families with early childhood children*. In Rattana Duangkaew (Editor), *Teaching Document on Family Studies and Early Childhood Development unit 8-15*. (การสร้างวินัยเชิงบวกในครอบครัวที่มีเด็กปฐมวัย. ใน รัตนา ดวงแก้ว (บ.ก.), เอกสารการสอนชุดวิชาครอบครัวศึกษากับการพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 8-15). (1-35pp.). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- The Royal College of Pediatricians of Thailand & Pediatric Society of Thailand. (2017). *Guide for parents to disseminate knowledge on child care and development in kindergarten age 3-6 years*. (คู่มือสำหรับพ่อแม่เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอนเด็กวัยอนุบาล 3-6 ปี). Bangkok: The Royal College of Pediatricians of Thailand & Pediatric Society of Thailand.
- UNICEF. (2017). *STANDARDS FOR ECD PARENTING PROGRAMMES*. Retrieved from https://www.unicef.org/earlychildhood/files/UNICEFStandards_for_Parenting_Program_s_6-8-17_pg.pdf
- Wongdechakul, Sukjing. (2015). *Early childhood parenting*. In Rattana Duangkaew (Editor), *Teaching Document on Family Studies and Early Childhood Development unit 1-7 (การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. ใน รัตนา ดวงแก้ว (บ.ก.), เอกสารการสอนชุดวิชาครอบครัวศึกษากับการพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-7). (1-36pp.). Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.